

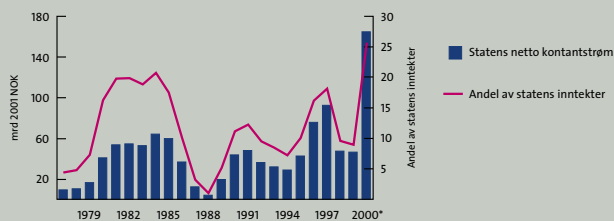
A vertical decorative bar on the left side of the page, featuring a repeating pattern of green stylized 'E' shapes and white scribbled circles on a light green background. The number '5' is centered in a white box on a dark red background.

5

Statens inntekter

Skatte- og avgiftssystemet

SDØE

Figur 5.1 Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten 1977-2000. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett) * Anslag

Et viktig siktemål ved utformingen av petroleums-politikken er å sikre staten høye og jevne inntekter fra petroleumsvirksomheten. Skatte- og avgifts-systemet, Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og utbytte fra og verdistigning knyttet til statens eierskap i Statoil og Norsk Hydro AS er de viktigste instrumentene staten har til å generere inntekter fra petroleumssektoren både på kort og lang sikt.

Figur 5.1 viser statens netto kontantstrøm (skatter, avgifter, netto kontantstrøm fra SDØE, og betalt utbytte fra Statoil) fra petroleumsvirksomheten for perioden 1977 til 2000.

SKATTE- OG AVGIFTSSYSTEMET

Petroleumsbeskatningen bygger på reglene for den ordinære bedriftsbeskatningen. På grunn av den ekstraordinære lønnsomheten ved utvinning av petroleum (petroleumsrenten), er det i tillegg utformet en særskatt på denne typen næringsvirksomhet. Den ordinære skattesatsen er som på land, lik 28 prosent. Særskattesatsen er på 50 prosent. Ved beregning av ordinær- og særskattegrunnlaget avskrives investeringene lineært over seks år fra det år investeringen påløper. Det gis fradrag for selskapenes nettofinanskostnader knyttet til land- og sokkelaktivitet fordelt etter hvor stor næringsinntekt selskapene har fra sokkelvirksomheten i forhold til landvirksomheten. Til fratrukk i beregningsgrunnlaget for særskatten kommer en friinntekt på fem prosent av investeringene. Denne beregnes i seks år fra investeringsåret.

De viktigste avgiftene knyttet til petroleumsvirksomheten er produksjonsavgiften, arealavgiften og

CO₂-avgiften. Produksjonsavgiften er knyttet til oljeproduksjon fra felt besluttet utbygget før 1. januar 1986, og utgjør fra 8 til 16 prosent av brutto produksjonsverdi.

Det beregnes ikke produksjonsavgift på gassproduksjon. Etter vedtak i Stortinget vil produksjonsavgiften gradvis trappes ned de nærmeste årene for de feltene der den påløper. Arealavgiften påløper for alle tildelte utvinningstillatelser etter leteperioden. Etter utløpet av leteperioden betales det for de fleste utvinningstillatelser arealavgift som stiger fra 7 000 til 70 000 kr per km² per år, i løpet av 10 år. Hvis selskapene oppgir forkjøpsretten i utvinningstillatelsen kan de søke om en 40% reduksjon i arealavgiften. Det gjelder spesielle regler for de eldste utvinningstillatelsene, og for utvinningstillatelser i Barentshavet. CO₂-avgiften er bestemt ved en avgiftssats per Sm³ gass som forbrennes eller slippes direkte ut og per liter olje som forbrennes. For 2001 er satsen satt til 72 øre.

SDØE

Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) ble opprettet i 1985 ved at Statoils eierinteresser i de fleste utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel ble splittet i en økonomisk del til Statoil og en direkte økonomisk del til staten. I de fleste tillatelser tildelt etter 1985 har staten gjennom SDØE en eierandel. Dette har medført at staten nå har en direkte eierandel i de fleste olje- og gassfelt samt transportsystemer på norsk kontinentalsokkel.

Ordningen med SDØE innebærer at staten betaler en andel av alle investeringer og driftskostnader i de ulike prosjektene tilsvarende statens direkte

Tabell 5.1 Betalte skatter og avgifter, mrd 2001-kroner. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

	Inntektsskatt	Særskatt	Produksjons- avgift	Arealavgift	CO ₂ -avgift	Sum
1980	21,7	10,8	8,0	0,1	0,0	40,6
1981	27,0	15,8	10,4	0,1	0,0	53,3
1982	27,1	16,3	10,4	0,1	0,0	53,9
1983	23,9	14,9	12,9	0,1	0,0	51,8
1984	29,2	17,6	15,5	0,1	0,0	62,4
1985	33,2	19,8	17,7	0,3	0,0	71,0
1986	25,3	14,6	11,9	0,3	0,0	52,1
1987	10,1	4,5	10,6	0,3	0,0	25,6
1988	7,0	1,5	7,5	0,3	0,0	16,2
1989	6,3	2,0	9,5	0,3	0,0	18,2
1990	15,6	6,2	10,7	0,3	0,0	32,8
1991	18,1	8,1	10,8	0,7	1,0	38,7
1992	8,8	8,5	9,5	0,7	2,2	29,7
1993	7,3	10,8	8,9	0,6	2,6	30,1
1994	6,9	10,0	7,3	0,2	2,8	27,2
1995	8,6	11,8	6,4	0,6	2,8	30,1
1996	10,7	13,9	6,8	1,2	3,0	35,6
1997	16,4	20,7	6,6	0,7	3,2	47,6
1998	9,5	11,5	3,9	0,6	3,4	28,9
1999	5,7	6,3	3,3	0,6	3,4	19,3
2000*	21,6	34,3	3,6	0,1	3,1	62,7

*) Anslag

økonomiske eierandel. Staten får på linje med de øvrige rettighetshaverne en tilsvarende andel av produksjonen og andre inntekter. Statoil er ansvarlig for den operative og økonomiske oppfølgingen av statens direkte eierandeler.

Tabell 5.2 viser netto kontantstrømmer og investeringer for SDØE. Engangsoppjøret i 1985 mellom

SDØE og Statoil på 9 082 millioner 1985-kroner er inkludert i investeringer og fratrukket i kontantstrømmen.

SDØE utgjør nå en stor del av petroleumsvirksomheten. Dette kan illustreres ved at SDØE stod for i overkant av 40 prosent av totale investeringer på kontinentalsokkelen i 2000.

Tabell 5.2 Nøkkeltall for SDØE. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

	Innbetalinger mrd NOK	Utbetalinger mrd NOK	Herav investeringer mrd NOK	Netto kontantstrøm mrd NOK	Netto kontantstrøm mrd 2001 NOK
1985	0,0	17,4	16,7	-17,4	-26,5
1986	1,0	13,0	11,1	-12,0	-17,5
1987	4,0	14,7	11,7	-10,7	-15,1
1988	5,4	14,5	10,0	-9,1	-12,4
1989	15,6	14,8	8,8	0,8	1,0
1990	22,1	14,8	8,5	7,3	9,2
1991	28,4	22,5	12,3	5,9	7,1
1992	31,6	28,0	15,1	3,6	4,2
1993	37,2	37,1	23,9	0,2	0,2
1994	39,1	39,1	26,5	0,0	0,0
1995	42,9	33,7	21,2	9,3	10,1
1996	67,6	32,6	16,8	35,0	37,6
1997	77,1	36,7	20,3	40,4	42,8
1998	60,4	45,9	27,3	14,6	15,3
1999	75,1	49,3	30,3	25,8	26,6
2000*	141,3	43,2	22,7	98,1	99,9

*) Anslag